

УДК 930.25:004

Чернятинська Юлія Геннадіївна,

ORCID0000-0002-1204-281X,

начальник, відділ забезпечення

збереженості та обліку документів,

Центральний державний електронний архів України,

Київ, Україна

e-mail: y.cherniatynska.tsdea@arch.gov.ua

ВИСТАВКИ ОНЛАЙН – ПОПУЛЯРИЗАЦІЯ ДОКУМЕНТІВ В ЕЛЕКТРОННІЙ ФОРМІ З ФОНДІВ ЦЕНТРАЛЬНОГО ДЕРЖАВНОГО ЕЛЕКТРОННОГО АРХІВУ(ЦДЕА) УКРАЇНИ

Розглянуто виставки онлайн документів в електронній формі у ЦДЕА України. Висвітлено їх значення як інструменту представлення та надання доступу до документів Національного архівного фонду.

Ключові слова: онлайн-виставка, документи в електронній формі, доступ, інформаційні технології

Архівні послуги, що реалізуються в мережі Інтернет, адресовані широкому колу віддалених користувачів. На сьогодні вони розвиваються як змістовно, так і технологічно – із застосуванням нових інформаційних технологій. Однією з таких послуг є виставки онлайн. Розглянемо виставку діяльність онлайн в архівних установах на прикладі центрального державного електронного архіву (ЦДЕА) України.

На сьогодні, важливе місце в діяльності ЦДЕА України займає створення онлайн-виставок. Адже це є одним із засобів, який дозволяє розкривати інформаційні ресурси архіву, так званою «послугою» надання онлайн-доступу до документів Національного архівного фонду (НАФ).

У сучасних умовах онлайн-виставки стали ефективним інструментом популяризації документів в електронній формі, що зберігаються у ЦДЕА України, з можливістю надання доступу до них, а також засобом інформування користувачів про нові надходження.

Онлайн-виставка є сучасним, багатофункціональним інформаційним ресурсом, що надає широкому колу користувачів можливість отримати, за допомогою документів комплексне уявлення по темі, якій присвячена виставка.

Виставки онлайн у ЦДЕА України передбачають презентацію документів в електронній формі в мережі Інтернет, що розкриває їх зміст, а також частковий доступ до описової частини фото та відео документів.

На сьогодні на офіційному вебсайті ЦДЕА України представлено 10 онлайн-виставок, які знайомлять користувача із документами в електронній формі, що зберігаються у фондах архіву. Це виставки, що висвітлюють певну тематику (тематичні): «3 історії українського футболу», «Краєзнавство та народне мистецтво України», «Світова спадщина ЮНЕСКО в Україні»; виставки, що приурочені історичній події, визначній даті (ювілейні): «Ми пам'ятаємо: Революція гідності 2013-2014 років», «Чорнобильська катастрофа – біль України», «Перемога над нацизмом у Європі (1939-1945)», «Євро – 2012», «Електронна архівна колекція: «Президентські вибори 2010»; присвячені видатній історичній постаті або відомій особі (персональні): «Слово про Кобзаря», «До 80-річчя українського мандрівника, науковця, письменника Валерія Петушак».

Документи, що розміщені на онлайн-виставках ЦДЕА України представлені у форматах: фото- – в jpg- відео- – в mp3, статті – у pdf. Після вибору потрібного документа користувач може побачити його в зменшеному вигляді і скласти про нього попереднє враження. Для детальнішого ознайомлення із документом потрібно його обрати, адже кожне зображення пов'язане гіперпосиланням зі сторінкою, де його можна роздивитись, зокрема прочитати.

Із досвіду використання виставок онлайн в діяльності ЦДЕА України можна зазначити такі переваги цієї послуги:

- оперативність створення виставки;
- можливість її постійного оновлення;
- представлення документів із різних фондів для розкриття визначеної теми;
- необмеженість терміну експонування документів;
- можливість дистанційного перегляду виставки без відвідування архіву у будь-який час.

Отже, користувачі ознайомлюючись із виставкою онлайн на вебсайті ЦДЕА України, можуть отримати інформацію за темою, що їх цікавить, без часових або географічних обмежень, а також фінансових витрат, що відбувається під час відвідування традиційних виставок. Це також сприяє більш активному відвідуванню вебсайта архіву.

У ЦДЕА України створенням виставок онлайн займається відділ забезпечення доступу до документів та використання інформації. Підготовка виставки здійснюється у декілька етапів, зокрема:

1. Вибір теми онлайн-виставки (аналіз документів, підбір статей, фото- та відео- матеріалів).
2. Внесення теми до Плану роботи ЦДЕА України на рік.
3. Створення Тематико-експозиційного плану онлайн-виставки.
4. Підготовка документів в електронній формі (їх сортування). Оскільки, у ЦДЕА України на зберіганні всі документи в електронній формі, полегшується завдання для підготовки виставки, адже немає необхідності оцифрування документів.
5. Технічна підготовка виставки-онлайн на платформі WordPress.
6. Оприлюднення онлайн-виставки на офіційному вебсайті ЦДЕА України у розділу «Виставки онлайн».

Варто зазначити, що на сьогодні найпопулярнішою виставкою на вебсайті ЦДЕА України є новостворена «З історії українського футболу», вона має найбільшу кількість переглядів за досить короткий термін.

Таким чином, розвиваючи онлайн-доступ до архівної інформації, архів популяризує фонди, а користувач задовольняє свої інформаційні потреби. Онлайн-виставки стають невід'ємною складовою виставкової діяльності архівних установ, а для ЦДЕА України, відповідно до специфіки документів, що зберігаються в архіві, на сьогодні основною.

Виставки онлайн ЦДЕА України ознайомлюють користувачів з архівними колекціями документів в електронній формі, архівними електронними інформаційними ресурсами, документами особового походження в електронній формі, вони не лише надають доступ до документів НАФ, але й представляють архів в інформаційному просторі, виступаючи в ролі провідника у загальному потоці архівної інформації.

UDC 930.25:004

Yulia Cherniatynska,

ORCID 0000-0002-1204-281X,

Head of the Department for Ensure Safety and Accounting of Documents,

Central State Electronic Archives of Ukraine
Kyiv, Ukraine
e-mail: y.cherniatynska.tsdea@arch.gov.ua

**ONLINE EXHIBITIONS - POPULARIZATION OF DOCUMENTS
IN ELECTRONIC FORM FROM THE FUNDS
OF THE CSEA OF UKRAINE**

Online exhibitions of documents in electronic form at the CSEA of Ukraine are considered. Their importance as a tool for presenting and providing access to documents of the National Archival Fund was highlighted.

Keywords: online exhibition, documents in electronic form, access, information technologies

УДК 930.253:[929:59]:[069.02:5](477)(Щербак М. М.)

Шаповал Андрій Іванович,
ORCID 0000-0003-1188-5142

доктор історичних наук, старший науковий співробітник,
завідувач, відділ археографії,
Інститут архівознавства,
Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського,
Київ, Україна
e-mail: shai196@ukr.net

**ДОКУМЕНТИ ПРО УЧАСТЬ М. М. ЩЕРБАКА
У НАУКОВО-ПОПУЛЯРНИХ ФІЛЬМАХ,
ТЕЛЕВІЗІЙНИХ І РАДІОПЕРЕДАЧАХ**

Проаналізовано документи про участь М. М. Щербака у науково-популярних фільмах, телевізійних і радіопередачах із питань дослідження і охорони природи, що відклалися в особовому архівному фонді вченого.

Ключові слова: М. М. Щербак, особовий фонд, Інститут архівознавства.

В Інституті архівознавства Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського (ІА НБУВ) зберігається особовий архівний фонд українського зоолога, герпетолога, природоохоронця, музеєзнавця, члена-кореспондента НАН України М. М. Щербака (№295), що містить 621 справу загальною кількістю 4066 документів за 1912–2019 рр., які висвітлюють життєвий шлях, наукову та творчу діяльність вченого. У фонді, крім іншого, відклалися документи про участь Миколи Миколайовича у науково-популярних фільмах,